

PROTIKORUPČNÝ PROGRAM
Slovenského metrologického ústavu

December 2019

1. Úvodné ustanovenia

Protikorupčný program (ďalej len „PKP“) Slovenského metrologického ústavu (ďalej len „SMÚ“ alebo „ústav“) je vypracovaný na základe úloh uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 585/2018 z 12. decembra 2018 a v súlade so schválenou Protikorupčnou politikou SR na roky 2019 – 2023 (ďalej „Protikorupčná politika SR“).

Protikorupčný program nadväzuje na schválenú Protikorupčnú politiku SR zohľadňuje pracovné skúsenosti zamestnancov jednotlivých útvarov SMÚ o korupčných rizikách.

Adresátmi tohto PKP sú zamestnanci SMÚ a spolupracujúce organizácie. Jeho účelom je poskytnúť súbor konkrétnych krokov na predchádzanie korupcii najmä prostredníctvom riadenia korupčných rizík a znižovaním priestoru na ich vznik a existenciu. PKP ústavu je zverejnený na webovej stránke SMÚ na adrese <http://www.smu.sk/>.

2. Použité skratky

CRZ	Centrálny register zmlúv
EK	Európska komisia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
NR	Národná rada
OSN	Organizácia spojených národov
PKP	Protikorupčný program
SMÚ, ústav	Slovenský metrologický ústav
SR	Slovenská republika
TZ	Trestný zákon
Z. z.	Zbierka zákonov

3. Vymedzenie pojmov

Na účely realizácie PKP ústavu sa používa toto vymedzenie pojmov:

Korupcia

Vymedzenie pojmu korupcia ako zneužitie moci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo v prospech iných osôb sa opiera o Dohovor OSN proti korupcii.¹ Podobne aj EK v súvislosti s EŠIF používa všeobecné vymedzenie pojmu korupcia, ktorú vníma ako „zneužitie (verejného) postavenia na osobný prospech“.² Zdôrazňuje, že korupčnými

¹ Článok 15 a nasl. Dohovoru Organizácie spojených národov proti korupcii (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 434/2006 Z. z.).

² Dokument EK - *Posúdenie rizika podvodu a účinné a primerané opatrenia proti podvodom*, Európske štrukturálne a investičné fondy – usmernenia pre členské štáty a orgány zapojené do programu, 16.06.2014, Európska komisia, EGESIF 14-0021-00 (https://ec.europa.eu/sfc/sites/sfc2014/files/sfc-files/guidance_fraud_risk_assessment_sk.pdf).

platbami či transakciami sa napomáha mnohým ďalším druhom podvodov, ako sú napríklad falošné fakturácie, fiktívne výdavky alebo neplnenie zmluvných záväzkov.

Aj keď v čase vypracovania tohto dokumentu samotný pojem korupcia nie je ako termín v slovenských právnych predpisoch osobitne vymedzený, v TZ sa v § 328 až § 336b uvádzajú druhy konaní súvisiacich s korupciou či úplatkárstvom. Termín korupcia má preto v tomto dokumente generický význam, ktorý zahŕňa nielen všetky uvedené druhy konania, ale aj akékoľvek ďalšie konania poškodzujúce verejný záujem. Zahŕňa takisto zneužívanie moci, právomoci, vplyvu či postavenia, navádzanie na takéto zneužitie, klientelizmus, rodinkárstvo, protekcionárstvo, vydieranie, konflikt záujmov, nezákonný lobing, poskytovanie a prijímanie nenáležitých výhod bez poskytovania protislужby a spreneveru verejných zdrojov. Zneužitie právomoci verejného činiteľa v zmysle § 326 TZ je vo svojej podstate takisto korupciou, rovnako ako i trestné činy spáchané v súvislosti s verejným obstarávaním a verejnou dražbou³ a machinácie v súvislosti s konkurzným a vyrovnacím konaním.⁴

Korupčné riziko

V užšom zmysle sa pod týmto pojmom rozumie existencia príležitosti, pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie a nákladov spojených s touto korupciou. Zahŕňa aj príčiny alebo podmienky, ktoré uľahčujú vznik situácie priaznivej pre podplácanie, korupciu, korupčné správanie alebo konanie.

Protikorupčná prevencia

Pod týmto pojmom sa rozumejú systematické postupy na a) odhaľovanie a odstraňovanie príčin, príležitostí a podmienok priaznivých pre vznik a existenciu korupcie; b) zmenšovanie a odstraňovanie korupčných rizík; c) zníženie pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie; d) odrádzanie osôb od páchania trestných činov korupcie a e) posilňovanie kultúry etiky, integrity a protikorupčného povedomia.

Systém manažérstva proti korupcii

Súbor vzájomne sa ovplyvňujúcich prvkov organizácie pôsobiacich na vytvorenie protikorupčnej politiky, protikorupčných cieľov a procesov na dosahovanie týchto cieľov.

Verejná integrita

Dôsledný súlad konania so spoločnými etickými hodnotami, zásadami a normami s cieľom podporovať a uprednostňovať verejný záujem pred súkromnými záujmami vo verejnom sektore. V kontexte činnosti orgánov verejnej moci sa zároveň chápe ako čestnosť, poctivosť, nezaujatosť, nestrannosť, rešpektovanie dôstojnosti, slušnosť, korektnosť, transparentnosť a dôveryhodnosť pri vykonávaní úradných povinností a zverených právomocí. Je nesporné, že medzi verejnou integritou a korupciou je nepriamoumerný vzťah.

³ § 266 až 268 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

⁴ § 241 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Verejný záujem⁵

Záujem trvalo a udržateľne zlepšovať v súlade so zásadami právneho štátu a všeobecne uznávanými zásadami etiky a morálky kvalitu života, životných podmienok a blahobytu všetkých občanov alebo väčšiny občanov. Verejný záujem ako predmet sústredeného úsilia sa však nechápe ako svojvôľa na úkor ostatných osôb, ale ako oprávnený nárok, pri ktorom sa nezhorší situácia ostatných osôb a dodržia sa stanovené princípy demokracie a právneho štátu.

4. Základné právne predpisy relevantné z hľadiska korupcie a možných korupčných rizík

- zákon NR SR č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákon č. 157/2018 Z. z. o metrológii a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

5. Základné faktory s vplyvom na realizáciu Protikorupčnej politiky SMÚ

Táto časť sa sústreďuje na základné faktory, ktoré môžu pomôcť pri realizácii protikorupčného programu alebo ohroziť jeho úspešnosť. Faktory s vplyvom na jeho realizáciu boli identifikované prostredníctvom SWOT analýzy so zreteľom na prevenciu korupcie a boj proti korupcii.

⁵ V ústavnom zákone č. 357/2004 Z. Z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov v znení neskorších predpisov je v Čl. 3 ods. 2 pojem verejný záujem na účely tohto zákona vymedzený ako „*taký záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo mnohým občanom*“. V zákone č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov sa v § 2 ods. 2 verejný záujem chápe ako „*záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo väčšine občanov. U zamestnancov zamestnávateľa, ktorými sú právnické osoby podľa § 1 ods. 2 písm. c), výkon práce vo verejnom záujme je aj plnenie povinností zamestnancov v záujme týchto právnických osôb podľa Obchodného zákonníka*“.

5.1 Aktuálne faktory, ktoré majú priaznivý vplyv na realizáciu PKP SMÚ

- a) prejavená vôľa bojovať proti korupcii a eliminovať korupčné riziká,
- b) podpora vedenia ústavu pri vypracovaní a zavedení protikorupčného programu,
- c) zavedený a certifikovaný systém manažérstva kvality podľa ISO 9001,
- d) akreditácia spôsobilosti vykonávať skúšky a posudzovanie zhody podľa ISO/IEC 17025 a ISO/IEC 17065,
- e) výmena skúseností (dobrá prax) z implementácie Protikorupčnej politiky SR s organizácia zapojenými do národného projektu,
- f) zriadenie Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti na efektívnu ochranu oznamovateľov.

5.2 Aktuálne faktory, ktoré majú nepriaznivý vplyv na realizáciu PKP SMÚ

- a) nízka dôvera zamestnancov v efektívnosť uplatňovania zavedených protikorupčných pravidiel v praxi,
- b) nedostatočné vedomosti o efektívnych postupoch boja proti korupcii a o protikorupčnej prevencii zo strany zamestnancov ústavu,
- c) obava zamestnancov z oznamovania korupcie, resp. iného protispoločenského konania a s tým súvisiaca nízka pravdepodobnosť odhalenia prípadov korupčného správania,
- d) uplatňovanie zavedených protikorupčných pravidiel a morálnych zásad v organizácii je často vnímané ako formálne.

5.3 Aktuálne faktory, ktoré sú príležitosťami podporujúcimi realizáciu PKP SMÚ

- a) podmienky pre zavádzanie protikorupčných opatrení v SMÚ sú priaznivé,
- b) prijímaním a uplatňovaním protikorupčných opatrení v praxi dochádza k zvyšovaniu dôveryhodnosti ústavu,
- c) zvyšujúci sa tlak verejnosti na riešenie problémov spojených s korupciou,
- d) zavádzanie IT technológií do riadenia korupčných rizík a na oznamovanie korupcie a inej protispoločenskej činnosti.

5.4 Aktuálne faktory z okolia, ktoré ohrozujú realizáciu PKP SMÚ

- a) vysoká miera tolerancie drobnej korupcie zo strany verejnosti,
- b) prevažujúci pesimistický postoj časti verejnosti k odstráneniu korupcie,
- c) riziko neodhalenia účasti vzájomne prepojených spoločností vo verejnom obstarávaní,
- d) neexistencia jasných pravidiel pre lobing, dary, ovplyvňovanie verejnej politiky a legislatívneho procesu,
- e) uprednostňovanie protikorupčnej represie pred zdokonaľovaním systému protikorupčnej prevencie.

6. Priority a ciele PKP SMÚ

PKP ústavu je postavený na prioritách a cieľoch vychádzajúcich z priorit a cieľov Protikorupčnej politiky SR.

Priorita 1: Posilniť postavenie SMÚ ako dôveryhodnej inštitúcie prostredníctvom zmenšovania priestoru a príležitostí pre korupciu.

Ciele:

- 1.1 Vytvárať a posilňovať protikorupčné prostredie, v ktorom sa zdôrazňuje ochrana verejného záujmu.
- 1.2 Zmenšovať priestor a príležitosti pre korupciu identifikovaním možných korupčných rizík.
- 1.3 Identifikovať a prijať opatrenia na oslabovanie a eliminovanie korupčných rizík.

Priorita 2: Zvyšovanie protikorupčného povedomia zamestnancov SMÚ prostredníctvom protikorupčného vzdelávania.

Cieľ:

- 2.1 Rozvíjať protikorupčné povedomie zamestnancov a poskytovať protikorupčnú odbornú prípravu prostredníctvom protikorupčného vzdelávania.

7. Riadenie korupčných rizík

Posudzovanie korupčných rizík ako súčasť ich riadenia zahŕňa súbor činností a mechanizmov, prostredníctvom ktorých sa stanoví pravdepodobnosť výskytu priestoru, podmienok, príčin či príležitosti na korupciu alebo pravdepodobnosť výskytu samotnej korupcie. Posudzovanie korupčných rizík však nie je jednorazová ani samoučelná činnosť. Je to sústavný proces. Prijaté opatrenia na oslabovanie a eliminovanie korupčných rizík je potrebné sústavne monitorovať, vyhodnocovať a zdokonaľovať tak, aby sa dosiahol žiaduci účinok.

Riadenie korupčných rizík je súčasťou riadenia rizík ústavu v zmysle certifikovaného systému kvality podľa normy ISO 9001. Patrí do pôsobnosti vedúcich zamestnancov ústavu a zamestnancov na všetkých stupňoch riadenia, ktorí identifikujú existujúce korupčné riziká, mapujú a hodnotia stupeň ich významnosti. Výsledkom procesu je vyhotovenie aktuálneho katalógu korupčných rizík za príslušné obdobie. Katalóg korupčných rizík sa pravidelne, minimálne jedenkrát ročne, prehodnotí s cieľom aktualizovať postupy na elimináciu rizík, prípadne identifikovať nové korupčné riziká.

8. Protikorupčné opatrenia

Korupčné riziko č. 1: Riziko ohrozenia SMÚ v dôsledku uzatvárania nevýhodných zmluvných vzťahov a zvýhodňovania druhej strany v neprospech SMÚ.

Protikorupčné opatrenie č. 1	Zmenšovanie priestoru a príležitostí pre korupciu identifikovaním možných korupčných rizík pri uzatváraní zmluvných vzťahov.
Cieľ protikorupčného opatrenia	Zníženie stupňa významnosti rizika zadefinovaného v katalógu rizík v procese uzatvárania zmluvných vzťahov.
Formulácia protikorupčného opatrenia	Posúdenie dôveryhodnosti zmluvného partnera na všetky uzatvárané zmluvné vzťahy so stupňom významnosti rizika vyšším ako nízkym.
Zodpovednosť za vykonanie opatrenia	generálny riaditeľ ústavu, námestník generálneho riaditeľa, riaditelia odborov, vedúci oddelení a útvarov.
Merateľný ukazovateľ úspechu vzhľadom na cieľ	Zníženie stupňa pravdepodobnosti výskytu rizika minimálne o 1 stupeň.
Obdobie vykonávania opatrenia	Priebežná realizácia s vyhodnotením jedenkrát ročne.
Opis rizík vyplývajúcich z nevykonania opatrenia	Zvýšenie stupňa významnosti rizika a ohrozenie SMÚ v oblasti zmluvných vzťahov.
Návrh nápravného opatrenia	Opätovné preškolenie zodpovedných zamestnancov v súvislosti so zavedenými protikorupčnými pravidlami.

Korupčné riziko č. 2: Riziko ohrozenia dobrého mena SMÚ možným korupčným správaním zamestnancov.

Protikorupčné opatrenie č. 2	Zvyšovanie protikorupčného povedomia a aktivizovanie protikorupčného správania zamestnancov SMÚ.
Cieľ protikorupčného opatrenia	Zavedenie protikorupčných pravidiel a etickej kultúry v SMÚ a zvýšenie jeho kreditu v očiach verejnosti.
Formulácia protikorupčného opatrenia	Zvyšovanie protikorupčného povedomia zamestnancov prostredníctvom protikorupčného vzdelávania.
Zodpovednosť za vykonanie opatrenia	generálny riaditeľ SMÚ, námestník generálneho riaditeľa, riaditelia odborov, vedúci oddelení a útvarov
Merateľný ukazovateľ úspechu vzhľadom na cieľ	100 % preškolených zamestnancov.

Obdobie vykonávania opatrenia	Priebežná realizácia s vyhodnotením jedenkrát ročne.
Opis rizík vyplývajúcich z nevykonania opatrenia	Korupčné správanie zamestnancov.
Návrh nápravného opatrenia	Vyvodenie osobnej zodpovednosti a vykonanie primeraných disciplinárnych opatrení v prípade porušenia protikorupčných pravidiel.

Korupčné riziko č. 3: Výber vopred dohodnutého dodávateľa zákazky za „odmenu“ v procese verejného obstarávania.

Protikorupčné opatrenie č. 3	Udržiavanie plne transparentného a nediskriminačného procesu verejného obstarávania z dôvodu zabezpečenia vhodných dodávateľov, ktorí budú spĺňať všetky zadané požiadavky.
Cieľ protikorupčného opatrenia	Eliminovanie potenciálneho korupčného správania v procese verejného obstarávania a zachovávanie transparentnosti a nediskriminácie pri výberových konaniach.
Formulácia protikorupčného opatrenia	Dôsledné dodržiavanie zákona o verejnom obstarávaní, interných riadiacich aktov, zverejňovanie faktúr a objednávok na web stránke ústavu, zverejňovanie zmlúv v CRZ.
Zodpovednosť za vykonanie opatrenia	generálny riaditeľ, námestník generálneho riaditeľa, riaditelia odborov, vedúci oddelení a útvarov a zamestnanec ústavu zodpovedný za oblasť verejného obstarávania
Merateľný ukazovateľ úspechu vzhľadom na cieľ	Počet oprávnených námietok: 0
Obdobie vykonávania opatrenia	Priebežná realizácia s vyhodnotením jedenkrát ročne.
Opis rizík vyplývajúcich z nevykonania opatrenia	Výber nevhodného dodávateľa.
Návrh nápravného opatrenia	Vykonanie interného auditu zameraného na dodržiavanie pravidiel verejného obstarávania.

Korupčné riziko č. 4: Uprednostňovanie zákazníka, manipulovanie výsledkov.

Protikorupčné opatrenie č. 4	Riziko korupcie v procesoch riadenia zákazky a v procese certifikácie.
Cieľ protikorupčného opatrenia	Minimalizovanie korupčného správania zamestnancov pri uvedených činnostiach.
Formulácia protikorupčného opatrenia	Dôsledné dodržiavanie interných predpisov.
Zodpovednosť za vykonanie opatrenia	generálny riaditeľ, námestník generálneho riaditeľa, riaditelia odborov, vedúci oddelení a útvarov a všetci zamestnanci ústavu
Merateľný ukazovateľ úspechu vzhľadom na cieľ	Zníženie stupňa pravdepodobnosti výskytu rizika minimálne o 1 stupeň.
Obdobie vykonávania opatrenia	Priebežná realizácia s vyhodnotením jedenkrát ročne.
Opis rizík vyplývajúcich z nevykonania opatrenia	Uprednostňovanie niektorých zákazníkov a žiadateľov, manipulácia s výsledkami.
Návrh nápravného opatrenia	Vykonanie mimoriadneho interného auditu zameraného na dodržiavanie určených postupov pri poskytovaní služieb.

9. Monitorovanie, hodnotenie a aktualizácia PKP SMÚ

Účelom monitorovania PKP SMÚ je zistiť mieru úspešnosti vykonávania protikorupčných opatrení a mieru dosiahnutých zlepšení v SMÚ. Cieľom je vytvoriť jasný obraz o dosiahnutom pokroku v znižovaní korupcie.

Pri monitorovaní, ako aj vyhodnotení sa berú do úvahy najmä informácie poskytnuté organizačnými útvarmi ústavu a poukázanie na nedostatky, ktoré majú nepriaznivý vplyv na schopnosť identifikovať, zmierniť, resp. eliminovať korupčné riziká. Identifikujú sa príčiny nevykonania alebo nedostatočného vykonávania opatrení a uvedie sa, aké zlepšenia sa dosiahli a aké poučenia vyplývajú pre ďalšie obdobie.

10. Závěrečné ustanovenia

Protikorupčný program je otvorený dokument. Príslušné organizačné útvary môžu navrhnúť zmeny a doplnenia jednotlivých opatrení, riešenie problémov a spôsoby eliminácie prekážok jeho realizácie.

V nadväznosti na vyššie uvedené, zodpovedné osoby určené generálnym riaditeľom SMÚ vypracovávajú v termíne do 31. mája nasledujúceho kalendárneho roka hodnotiacu správu o plnení PKP SMÚ, v rámci ktorej je zhodnotenie plnenia stanovených opatrení ako aj návrhy na aktualizáciu PKP a jeho zlepšenia. Hodnotiacu správu SMÚ zverejní na svojom webovom sídle ako aj na webovom sídle ÚNMS SR.